LAUSUNTO KULTTUURIPOLIITTISESTA SELONTEOSTA

Suomi tarvitsee visioita ja kulttuuripoliittinen selonteko antaa niitä.

Jos selonteon tavoitteet onnistutaan toteuttamaan, suomalaisten ihmisten ja luonnon hyvinvointi lisääntyy merkittävästi. Selonteko on erinomaisesti linjassa yhteiskuntamme tulevaisuuden tarpeiden kanssa.

Faktat – Kulttuuripoliittinen selonteko

1. tuo yhteen **tuoreimmat tutkimus- ja tilastotiedot**, monilukuisen ja -alaisen **asiantuntijajoukon ymmärryksen** muutostarpeista sekä **kansainvälisen taustoituksen**. Valmistelutyö osoitti myös, miten valtavan tärkeätä taide ja kulttuuri on suomalaisille ja **miten tärkeänä kulttuurin kokemista ja tekemistä pidetään kaikkien suomalaisten piirissä** demografisesta taustasta riippumatta.
2. osoitti, että keskustelua kulttuurialasta on vaivannut hajanaisuus, puutteellisten tilastotietojen, väärien tai vanhentuneiden käsitysten ja yksittäisten alojen painottuminen. Selonteko korjaa monia näistä vinoumia, joten **selontekoa on syytä käyttää** vielä pitkään **tärkeimpänä lähteenä kulttuurialaa käsiteltäessä**. Tuore, tutkittu tieto alasta on ensiarvoisen tärkeää myös jatkossa.
3. antaa **laajan tilannekuvan sekä kansallisen kulttuuripolitiikan tavoitteiden** lisäksi arvokkaan **kiteytyksen** valmistelutyön aikana käydystä **keskustelusta** alan asiantuntijoiden ja kansalaisten kanssa, joita kuultiin koko valmisteluprosessin ajan. Selonteon eduskuntakäsittelyä seuraa **toimeenpanosuunnitelma**, jossa eri toimenpiteet ajoitetaan ja vastuutetaan konkretisoimaan polkua tavoitteiden toteutumiseen. Tämä työ **on erittäin tärkeätä** ja sitä on resursoitava riittävästi.
4. osoittaa mm., että valtio rahoittaa jo nyt kulttuuria paljon enemmän kuin yleisesti ajatellaan, kun tarkastellaan vain OKM:n budjettiluvun 29.80 osuutta. Olemme lähellä pitkän aikavälin tavoitteeksi asetettua prosenttia, kuten tuore Cuporen selvitys osoittaa: Suomen valtion rahoitus kulttuurille oli 1,53 miljardia euroa vuonna 2023, kun mukaan lasketaan Yleisradion rahoitusosuus muiden vertailumaiden mukaisesti. Ministeriöistä kulttuuria eniten rahoittavat opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä valtiovarainministeriö. Yhteisen ymmärryksen ja yhteistyön lisäämiseksi tarvitsemme **merkittävästi nykyistä syvempää eri politiikanalojen ja ministeriöiden yhteistyötä kulttuurialan arvostuksen kasvattamiseksi**.

Kulttuuripoliittisella selonteolla vahvistetaan yhteistä ymmärrystä taiteen ja kulttuurin merkityksestä sekä lisätään luottamusta kulttuurin muutosvoimaan, luovien alojen merkitykseen ja henkisen kriisinkestävyyden kasvattamiseen. Tämä tapahtuu tekemällä valintoja ja pois-valintoja kulttuuripolitiikan tärkeimmistä painotuksista. Monissa keskusteluissa on käynyt ilmi alan ammattilaisten halu vähentää päällekkäisyyksiä, tehostaa tekemistä ja rakenteita sekä miettiä, miten saataisiin paremmin uusia teknologioita hyödynnettyä. Emme voi vain ylläpitää tähänastista vaan meidän on mahdollistettava myös uuden syntyminen ja uusien tekijöiden esiin pääsy, mihin nykyiset mallit eivät aina jousta parhaalla tavalla.

Tavoitteet – tarvitsemme Suomeen

1. pitkäjänteistä, korkeatasoista ja laaja-alaista asiantuntemusta kulttuuripolitiikan suunnasta, painopisteistä, kehittämisestä ja resurssoinnista. Kulttuuripolitiikan roolin vahvistamiselle on ensiarvoista, että selonteon toimenpiteistä toteutetaan **valtioneuvostotason ylivaalikautinen toimielin**, joka seuraa ja arvioi kulttuuripoliittisen selonteon toteutumista ja tekee aloitteita kulttuurin edistämiseksi eri politiikka-aloilla.
2. **riittävää ja ennakoitavaa taiteen ja kulttuurin perusrahoitusta**.
3. **uusia kestäviä tapoja rahoittaa kulttuuria**, kuten yksityisihmisten ja yritysten rahoituksen lisäämistä motivoimalla sitä, että eri tahot tukevat omilla valinnoillaan kotimaista kulttuurialaa ja kehittää mm. yhteisrahoitusmalleja. Tähän toimenpiteissä esitetty **säännöllisen vuorovaikutuksen ja ideoinnin pohjaksi esitetty rahoittajien tulevaisuusfoorumi** toisi kaivattua ryhtiä. Jatkossa on yhä tärkeämpää **pystyä yhdistämään eri rahoittajien parhaat puolet ja vivuttaa julkista rahoitusta yhä kekseliäämmin yksityisen, säätiö- ja yritysrahoituksen avulla**. Pienessä maassa pitää voida yhdistää voimat luottaen siihen, että yhden rahoittajan valinnat eivät pakota muita tekemään lyhytjänteisiä korjausliikkeitä, vaan yhteisiin tavoitteisiin päästään yhteisesti sopimalla. Tämä edellyttää tietoa, keskustelua ja suunnitelmallisuutta.
4. **ajantasaista tutkittua tietoa kulttuurialasta, joka on varmistettava tilastoinnin ja tutkimuksen riittävällä resursoinnilla ja oikealla roolituksella.**

Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

Helsingissä, 24. helmikuuta 2025

Dosentti Liisa Suvikumpu

Säätiöt ja rahastot ry:n toimitusjohtaja
Selonteon valmistelun pääsihteeri (2024)